

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta 13 —
četrt 6,50 —
mesec 2,20 —
V upravnishvu prejemati:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 —
četrt 5 —
mesec 1,70 —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnishvo v
Katoli. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, L, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Stev. 12.

V Ljubljani, v četrtek 16. januarija 1902.

Letnik XXX.

K pravdi

proti č. g. Stazinskemu.

Včeraj smo priobčili uradni popra-
vek č. kr. drž. pravdnishva v Rudolfovem.

V tem popravku se zanikuje, da je dr-
žavnega pravdnika namestnik v razpravi
svoj predlog z veliko živahnostjo uteme-
ljeval, da je bil njegov govor deloma poln
politične polemike in da je patetično zaklical:
»Žalibog stoji naše ljudstvo na tako nizki
stopinji izobrazbe«.

Ker zakon izrecno prepoveduje, k urad-
nemu popravku delati v iste m listu opazke,
zato smo ga včeraj morali objaviti brez
komentara.

Danes pa konstatujemo, da
je vse to, kar smo mi o tej pravdi
poročali, toraj tudi to, kar č. kr.
državno pravdnishvo v Rudol-
fovem v svojem popravku zani-
kuje, gola resnica.

Popravek č. kr. drž. pravdnishva je
torej pomoten. In pomota se da prav
enostavno razlagati iz tega, da drž. pravdnik,
g. č. kr. nadsodni svetnik Schwinger,
ki je popravek podpisal, pri dotični
razpravi ni bil prisoten, toraj
iz lastnega zaznanja o stvari
nič ne ve.

Mi smo o pravdi strogo stvarno,
v mirnem tonu poročali. Držali smo se
strogo resnice, kar se lahko dožene vsak
hip ob roki stenografičnega za-
pisnika. Nimamo toraj niti najmanjšega
povoda, od svojega poročila tudi le za las
odnehati.

Pri »Narodu« so radi izida te pravde
popolnoma iz uma. Č. g. Stazin-
skega oblada »Narod« od torka s slededimi
ljubeznivostmi: »fanatičen pop iz
Čateža«, »priče so bile po-
pred v spovednici in drugod
prej ko ne pošteno prepa-
rane«, »čateški surovi nu-
nec«, »jeden najgrših in naj-
ostudnejših razgrajacev na
prižnici«, »popovič«. Da tudi g.
Stazinskega zagovornik g. dr. Šuster-

šič dobi nekaj enakih ljubeznivosti, je
samo ob sebi umevno. Kako bi bilo dru-
gače mogoče? Simpatij v »Nar. tiskarni« že
itak od nekdaj ne uživa — sedaj pa je še
tako predrzen, da gre »fanatičnega popa«
zagovarjat, ne da bi bil za to dobil dovo-
ljenje »intelligence«, ki se zbira okoli vele-
zaslužnega gospoda Malovrha!

Kako srečni so »Narodovi« somi-
šljeniki, ki tako fino berilo do-
bivajo za svoj denar! Kako srčno
so se morali radovati v tork zvečer in v
sredo zjutraj, ko so čitali izbruh, s katerim
je »Narod« skoraj samega sebe in Malovrha
prekosil!

Nas pa ta že psihopatična togotnost li-
beralcev navdaja s posebnim humorjem. Vi-
dimo, kako silno se jeze, da se ni posre-
čilo, č. g. Stazinskega spraviti v nesrečo —
iz česar moramo sklepati, da je bil od libe-
ralne strani prepariran komplot, da se vzorni duhovnik uniči. In ker
se je ta lepa nakana izjalovila, sede kom-
plotanti v smešni blamaži, in to povzdiguje
našo dobro voljo.

Poleg tega pa liberalce povabimo, naj
gredo za politični vspeh svojega
obnašanja vprašat v čateško faro. Tam
bodo morebiti — skoraj bi stavili — izve-
dili, da so vsled torkove surovosti v cel
župniji mej domačini zgubili
zadnjega somišljenika! Le
tako naprej!

Ob dvanajsti uri.

Mali parlament avstrijski, proračunski
odsek, je zbran že teden dni. V tem odseku,
ki šteje 18 članov, so zastopane vse na-
rodne in politične stranke. Zato je prora-
čunski odsek v Avstriji navadno nekako
ogledalo, v katerem se zrcalijo razmere v
zbornici. Ako je v zbornici mir, se tudi v
proračunskem odseku ne pojavljajo nevarni
viharji. Ako pa v zbornici divja obstrukcija,
ponavlja se tudi v odseku. To smo vedno
opažali zadnja leta. Od 17. oktobra do bo-
žičnih počitnic je zbornica na videz igrala
parlament ter sklenila nekaj zakonov, s ka-
terimi se pač ne more ponašati pred sve-
tom. Najvažnejše vprašanje, namreč državni

proračun za tekoče leto, je ostalo zopet
nerešeno. In tako tičimo v navadnem pro-
vizoriju. Sedaj deluje »mali parlament«, da
čimprej dovrši svoje delo. Vlada želi, da
državni zbor do velike noči reši državni
proračun in da potem dež. zbori pridejo na
vrsto. To je pač zadnji obrok, ki ga vlada
daje parlamentu ob dvanajsti uri. Ali poteče
tudi ta obrok brez plačila, kdo ve?

Štirideset let že traja boj, ki ga je
vprizorilo ustavno življenje mej absolutiz-
mom in »ljudsko voljo«. Nešteta moralna
in gmotna dobra je že požrl ta boj na škodo
državi in posameznim narodom. Parlamen-
tarizem, kakoršen je v Avstriji, je ljudstvu
ponujal in vsiljeval skoraj izjemoma le ka-
menje in pleva, zato pa je zgubil tudi vsako
veljavo. Vrstile so se razne vlade, porab-
ljena so malone že vsa sredstva ustavnega
katekizma: sila in moč, dobrota in prošaja,
slabost in prizanesljivost, grožnja in tožba,
a vse ni izdalo. Parlament je dal iz rok
svoje prvo in največje pravo, da nadzoruje
in presoja državno upravo. In to je zna-
menje propada in onemoglosti.

V kratkem se zopet snide poslanska
zbornica. Morda reši državni proračun še do
zadnjega obroka. S tem pa državni zbor ni
še dokazal svoje zmožnosti za velevažna
njuna vprašanja, ki ga čakajo. Nagodba z
Ogersko, novi carinski tarif in nove trgo-
vinske pogodbe z vnanjimi državami za-
htevajo resnega in stvarnega dela v parla-
mentu, ki se zaveda svoje dolž-
nosti in odgovornosti nasproti
državi in volivcem. V tem oziru pa
poljedelci niso zadnji, ki morajo povzdigniti
svoj glas, da parlament njihovih koristij ne
izroči vladi na milost in nemilost. Avstrijs-
ko poljedelstvo je bilo vedno pepelčica pod
streho pisane matere. Milijone je moralo
žrtvovati vnanji politiki in industriji. Vsa
dosedanja carinska, trgovinska, veterinarska
in tarfina politika žalostno osvetljuje osi-
rolost avstrijskega poljedelstva. Ta dejstva
pa neizprosno opominjajo državni zbor, da
vrši svojo dolžnost. Naloga državnega zbora
ni, da ga vlada vodi kakor šolskega otro-
čaja. Pravi ljudski zastop mora sam dajati
vladi navodila ter, če treba, tudi proti volji
vlade braniti in varovati ljudske koristi. Kaj

pomaga, če posamezni poslanci tarnajo in
tožijo o splošni bedi in potrebi. Vsi ti gla-
sovi odmevajo v puščavi ter se zgubljajo v
viharjem trušču narodnih in političnih
bojev.

Tu pa zopet obsedimo pod vrbo pred
zagonetko, kdo spravi s tira težko skalo,
kdo poravnava stari prepir mej narodov, kdo
zasadi oljko miru na gomilo češko-nem-
škega spora? Vlada je zopet posegla po
niti, ki naj bi premostila brezdnost. Previdno
išče trdnih tal, da ne stopi čez rob v brez-
danje temo. Dr. pl. Koerber vabi vse
vplivnejše češke in nemške zastopnike k
neobveznim razgovorom, da med štirimi
stenami in brez svedokov izve razna mnenja,
želje, nasvete in zahteve. Prepričati se hoče,
ali sploh privabi nasprotnike k skupni mizi
in je li kaj upanja, da se mu posreči pre-
mirje mej Čehi in Nemci.

Mi smo zadnji, ki bi odrekli važnost
češko-nemškemu vprašanju. Tudi vemo
dobro, da se stara rana ne zaceli tako hitro
in širok prepad ne premosti s prejo. Ravno
tako se ne navdušujemo za nemško ustavo
in vsak dan bi jo radi zamenjali z boljšo,
ki bi vstrezala avstrijskim razmeram in po-
trebam. Toda bolnik ni še mrtev in nihče
ne veruje na smrt, dokler ne poide zadnji
vzdihljaj. Zato pa želimo, da prodre spo-
znanje, koliko škodi češko-nemški spor
skupni državi in posameznim narodom ter
stanovom. In ravno sedaj, ko se bližajo
tako važni obroki, ko so zastavljeni milijoni
ljudskega imetja, v nevarnosti najširši sloji
prebivalstva, bi pač morala treznost razuma
zmagati čustva srca. Ako se stoletja niso
narodi zatrli, jih tudi v enem letu ne bode
konca. Premirje vsaj ni nemogoče. Ogromna
škoda naj bi vsaj začasno streznila javno
mnenje, da se ustanovi »modus vivendi«.
Ali si Avstrija res veš ne more pomagati
iz omotice, ali smo res že peto kolo pri
ogerskem vozu? Ali je že popolnoma zaspala
javna vest, in je parlament avstrijski res že
preslišal dunajsko uro? Mi sodimo, da ka-
zalec na uri ni še prekoračil zadnje črte,
pač pa smo na razpotju, kjer se križajo
državne ceste. Aut aut. Ali državni zbor
vrže v med staro šaro svoj birokratizem
ali pa pojde sam v ropotarnico.

LISTEK.

Prvikrat z očetom k zornici.

Srbski spisal Lazar K. Lazarevič. — Poslovenil
Darinko.
(Konec.)

Ko stopim na plano, tečem k plotu ter
lazim vedno pri njem dalje, a v njegovi
senci se prikradem do vodnjaka ter čepnem
za njim.

Noč je bila res divotna! Nebeški svod
je blestel od zvezd, mesec se je lesketal, a
vzduh je bil svež, — nikjer se ni nič gi-
balo. Tu zagledam očeta, kako se nasloni na
okno delavnice ter ide zopet dalje. Slednjič
se ustavi pod streho žitnice ter izvleče
samokres.

Ali v istem trenutku, ne znam odkod,
se prikaže moja mati pri njem.

Oče, ves prepaden, upre pogled vanjo
in jo gleda nem.

»Mitro, brat, gospodar moj, kaj ti je
prišlo na um?«

Moj oče se stresa. Kakor sveča obstane
ter gleda mojo mater z obupnim pogledom,
a glas mu zveni kakor razbit zvon:

»Pojdi, Marica, zapusti me . . . Propa-
del sem!«

»Kako si propadel, gospodar, Bog s te-
boj! Zakaj govoriš tako?«

»Vse sem dal!« reče on ter razširi roke.

»Če tudi si dal, brat, saj ti si tudi pri-
pravil!«

Moj oče stopi korak nazaj ter zija v
mojo mater.

»Ali vse!« reče, »vse, vse!«

»Če si tudi!« reče mati.

»Tudi konje!« reče on.

»Kljuse!« odgovori mati.

»Tudi senožet!«

»Kaj to!«

On se primakne k materi. Gleda jo v
oči, kakor bi jo hotel prebosti z njimi. Ali
ona stoji kakor božji svetnik.

»Tudi hišo,« reče on in razširi oči.

»Če si jo tudi!« mu odgovori mati, »le
da si mi ti živ in zdrav!«

»Marica!«

»Mitro!«

»Kaj praviš ti na to, Marica?«

»Pravim, da naj Bog ohrani tebe in
naše otroke. Ni nas živila hiša, ni senožet,

ampak ti, hranitelj naš! Niti enkrat ne bo-
demo lačni, dokler si ti pri nas.«

Moj oče se nasloni z laktom na mate-
rino ramo, kakor da bi si iskal opore.

»Marica!« začne, »ali ti . . .?«

Ne more dalje, pa pokrije oči z roka-
vom in umolkne.

Mati ga prime za roko:

»Ko sva se vzela, nisva imela ničesar
razven tiste njive, ene ponve in par skledic,
a danes je, hvala Bogu, polna hiša!«

Jaz zapazim, kako izpod očetovega ro-
kava kane kaplja in kako zablesti v me-
sečini.

»Pa si pozabil na prodajalnico polno
blaga?«

»Polna je,« izpregovori oče z glasom,
mehkim kakor svila, a z rokvom potegne
preko oči in spusti roko.

»A kaj delajo tisti moji cekini? Čemu
bode tisti ležeči denar? Vzemi ga v tr-
govino!«

»Vložila ga bodeva v žito!«

»Sva li mar midva prestara? Zdrava
sva, hvala Bogu, pa tudi otroke imava
zdrave. Molila bodeva in delala.«

»Kakor poštene ljudje!«

»Saj nisi ti nikaka šleva, kakor so ne-
kateri ljudje. Jaz ne dam niti samih tvojih
rok za ves kapital Paranošev, pa naj bode
še tako velik!«

»Pa si hočemo spet pridobiti hišo!«

»Otroke hočemo napeljavati na pravo
pot!« reče mati.

»Da me mrtvega ne bodo kleli . . .
Koliko časa jih nisem videl!«

»Pojdi, da jih vidiš!« reče mati ter ga
pelje za roko kot otroka.

V nekoliko skokih sem bil v sobi. Se-
stri prišepetam: »Lezi!« ter si potegnem
odejo čez glavo.

Ravno stopata onadva čez prag, ko
začne zvoniti k zornici. Gromko se razleže
glas zvona skozi tiho noč in pretresa kr-
ščansko dušo. In kakor val suho vejo, tako
odnese njegov zvok bol in skrb, odpravi
vse britkosti, in skesana duša se razgovarja
z nebom

»Sin! vstani, da gremo v cerkev!« . . .

Ko sem šel lani v Belgrad radi trgo-
vine, sem videl v Topčideru Pera Zelenbača
v tlačanski obleki. Tam tolče kamenje!

K. H. Wolf — izvoljen.

Oboževalci nadmoralista Wolfa so večeraj rešili nemško stvar. Zgodilo se je, kar je sicer vsakdo pričakoval, kdor pozna razmere v vsenemških gnezdih na severnem Češkem, oskrbnjavatelj ženske časti K. H. Wolf je zopet izvoljen državnim poslancem. Vendar pa „zaupanje“, ki je uživa ta vsenemški junak, ni bilo več toliko, kakoršno je dobil pri prvi volitvi, ker absolutna večina se je sedaj skrčila na neznatno število 85 glasov. Najnovejša morala je imela torej vendarle nekaj vspeha.

Pri zadnjih volitvah v januariju 1901 je dobil namreč K. H. Wolf 858 glasov absolutne večine, sedaj pa samo deseti del. Odločivno za Wolfa je bilo edino le mesto Land skron, kjer je dobil Wolf 395, Bachmann samo 95 in češki kandidat Čížek le 4 glasove. Neznatne večine si je priboril Wolf potem le še v Grulichu, Hohenelbe, Arnau in Braunau. V glavnem volivnem kraju Trutnov je dobil Wolf 319, Bachmann pa 538 glasov. V Policu so glasovali vsi volivci razun enega Bachmannovega za češkega kandidata, ki je dobil tu 158 glasov.

Volitev se je vršila večinoma mirno, le nekaj mlečnozobih buršev je proslavljalo „svojega“ poslanca. Ena glasovnica v Trutnovu se je glasila na ime „Li-Hung-Čang“. Krščanski socijanci, posebno pa obrtniki so povsodi oddali svoje glasove nemško-liberalnemu kandidatu.

V vsenemških krogih vlada radi Wolfove zopetne izvolitve kajpada veliko navdušenje, ker je Wolf sedaj „opran vsakega madeža in obsojena gonja njegovih nasprotnikov.“ Vendar se pa tudi tem pozna na prvi hip, da jih boli velik moralen poraz, tako neznatna večina, ki je pač dokaz, da se je tudi med vsenemškimi volivci našlo skoro 800 mož, ki so za vselej obrnili hrbet moralistu Wolfu.

Vodja vsenemške zveze, eksvitez Schönerer, ima danes shod v Hebu. Govoril bo o stališču vsenemške zveze napram Wolfovi izvolitvi. Na njegova izvajanja je vse rado vedno.

Iz budgetnega odseka.

V večerajnji seji je proračunski odsek pričel razpravo o proračunu za naučno ministerstvo. V prejšnji večerni seji je odsek dovršil razpravo o poglavju notranje ministerstvo. Pri tej priliki je posl. Schwegel zahteval, naj stori vlada vse potrebne korake, da se čim prej premesti okrajno glavarstvo iz Radoljice na Bled. Tudi je izrazil željo glede skorajšnje rešitve žumberskega vprašanja na način, da se Žumberk in Marijin dol in korporirata Kranjski.

Pri večerajnji razpravi je najprej govoril poročevalec baron d'Elvert, ki je nasvetoval razne resolucije glede preuredbe državnega obrtnega šolstva ter radi ustanovitve nove pletarske šole v Brežicah. Isto željo je ponavljal slovenski poslanec Robič, obenem pa zahteval ustanovitev strokovne šole za kamnoseški obrt na spodnjem Stajerskem.

Poslanec Buković je govoril specialno o šolstvu v Dalmaciji ter priporočal vladi, naj ne zanemarija hrvatskega prebivalstva; posl. Barwinski je priporočal vladi obrtno šolstvo v Galiciji ter pri tej priliki slikal žalostne razmere v rusinskem šolstvu. Za poddržavljenje graške trgovinske akademije sta govorila Hofmann-Wellenhof in Derschatta.

Daljša razprava se je vnela o predlogu čeških poslancev Kramar in Kurz, ki sta zahtevala, da se osnuje v Budjejevicah državna obrtna šola s češkim učnim jezikom. Proti predlogu se je med drugimi izjavljaval vsenemec Schalk, češ, da so Budjejevice nemško mesto in se torej z ustanovitvijo češke šole ne sme omadeževati nemški značaj tega mesta. Z njim so potegnili kajpada tudi poslanci Pergelt, Menger in Kienmann. Pri glasovanju pa se je vse tarnanje nemških poslancev pokazalo brezvspešno, kajti predlog je obveljal s 16 proti 14 glasovom. Istotako so obveljale vse ostale predlagane resolucije, kakor tudi proračun. — V današnji seji se vrši razprava o železniškem ministerstvu ter o carini in davkih.

„Socijalist“ Millerand.

Francoski trgovinski minister Millerand je socialni demokrat, ali vsaj tak je bil, ko je oblekel ministerski frak. Zet takrat se je silno zameril svojim sodrugom, ker se je z vstopom v buržoazijsko ministerstvo izneveril soc. dem. načelom. Toda pozneje so mu njegovi ožji somišljeniki odpustili tudi to pregreho, kakor tudi to, da se je udeležil sprejema ruskega carja. Z zadnjim govorom, o katerem smo na kratko že sporočili, se je pa Millerand menda do dobra zameril svojim sodrugom, posebno pa soc. dem. v Avstriji.

Dr. Adlerjeva „Arb. Zeitung“ piše namreč mej drugim: Časi so minuli, ko se je Millerand mogel izgovoriti, da je globokejšim interesom delavstva žrtvoval svojo osebno čast. Sedaj je postal nasprotnik socialističkega delavstva, ovira njegovega napredka in od navadnega buržoazijskega politika ga loči sedaj samo še fraza. Millerand je na tem banketu pozivljaval socialiste, naj vztrajajo na sedanjem potu; ti so res ostali na svojem mestu, a on sam se mu je že davno izneveril. — Honores mutant mores, ta rek bi se uresničil bržkone tudi na značajnem Adlerju, če bi ga kdo posadil na ministerski stol.

Dogodki na Španskem.

V raznih mestih španskega kraljestva se pojavljajo v zadnjem času zelo resni nemiri. Vladni organi so večinoma brez moči. Tu podajamo dvoje najnovejših poročil o dogodkih iz Barcelone. Agence Havas javlja iz Barcelone: Delavski nemiri naraščajo; štrajkovci, oboroženi z noži, palicami in samokresi, so naskočili tovarne, se polastili orodja in so razbili stroje. Meščanska straža je streljala na štrajkovce. Neki zbor delavcev v rudnikih je sklenil nadaljevati štrajk. Sodi se, da bodo mogli ob podporah iz inozemstva nadaljevati štrajk kakih šest mesecev.

Lastniki tovarn so odposlali senatorjem, poslancem in oblastim spomenico, v kateri izjavljajo, da zadnjikrat apelujejo na razsodnost delavcev ter dostavljajo, da so pripravljene danes odpreti delavnice in sicer na podlagi 10urnega dela in z zagotovilom, da se bodo upravičene pritožbe uvaževale. Če pa se bodo štrajk in čini strahovanja nadaljevali, potem zaprejo tovarne ter se poslužijo pomoči izseljenja, da se postavijo pod varstvo inozemstva.

Nizozemska vlada posreduje v južno-afriški vojski.

In Londona dohaja poročilo, da je pred nekaj dnevi bival v Londonu nizozemski ministerski predsednik ter konferiral z raznimi vplivnimi osebami, ki so v najtesnejših zvezah z angleško vlado. Razgovarjalo se je po tem poročilu o načinu, kako bi se najkrajšim putem za oba dela častno končala južno-afriška vojska. To poročilo se sedaj oficijelno še ne potrjuje, a verjetno je, da so na Nizozemskem živeči burski zastopniki pregovorili nizozemsko vlado, da zastavi svojo silo v prilog burski stvari. Ministerski predsednik je bržkone angleškim vladnim krogom nasvetoval tudi predloge, pod katerimi bi se sklenil konečni mir. Če se uresniči vest, ki smo jo objavili večeraj po „Indep. Belge“ in če Buri res nekoliko odnehajo v svojih zahtevah, ni izključeno, da bi Nizozemska ne dosegla vsaj delnega vspeha. Kajpada bi bilo umestno, da se zavzamejo za stvar tudi druge države. Tudi o kraljici Viljemini se poroča, da je posegla v posredovanje.

Zopet angleški poraz.

V Durban je dne 12. t. m. došlo poročilo o veliki zmagi burskega generala Deweta. Dewet je glasom tega poročila po dolgotrajnem vročem boju, v katerem so bili Angleži popolno poraženi, s 1000 možmi prekorčili železnico zahodno od Pennyja. Podrobnejšega poročila o angleških izgubah še ni, ker jih niso mogli konstatirati ob veliki temi. Buri so se polastili dveh topov, 45 železniških vozov s streljivom in 48 vozov z živili. Promet na železnici je pretrgan, ker so Buri razdrli velik kos železnice.

Fra Grga Martić.

V spomin njegove osemdesetletnice.

Iz Zagreba, 12. jan.*

Dne 22. jan. t. l. bode slavil velezaslužni pesnik, hrvatski Homer, fra Grga Martić svojo osemdesetletnico. Pesnik Martić zasluži spoštovanje celega hrvaškega naroda, ker si je s svojimi »Osvetniki« stekel ime prvega hrvaškega epskojunaškega pesnika. Zato že od šestdesetih let nosi naslov »hrvaški Homer«. S svojim pobratimom o. Franom Jukićem se je oklenil Gaja ter tako pokazal in odredil novo strujo na književnem polju frančiškanskega reda, ki si je za Bosno in Hercegovino stekel neprecenljivih zaslug in še posebej za katoliški živelj. Fra Grga Martić ima največ zaslug, da so se s časoma dičnim redovnikom pridružili tudi pisatelji svetovnjaki, ki delujejo složno že zdaj z ostalimi književniki hrvaških dežel. S tem je v zvezi tudi razširjenje hrvaške misli po Bosni in Hercegovini, kjer jo je fra Grga Martić gojil od mladih svojih dni do visoke starosti. Hrvati Bosne in Hercegovine bodo pozdravili starca pesnika v samostanu Kreševskem, kjer živi v miru na svoje stare dni; tej slavi se bode pa gotovo pridružil tudi ves ostali hrvaški narod, saj Martić ni samo bosensko-hercegovski pesnik, marveč pravi hrvaški. Tudi Slovenci ne smejo zaostati pri takej proslavi, zato se spominjamo tega slavnega prosvetitelja v kratkem življenjepis, ki ga tukaj priobčujemo po podatkih Milana Grlovića iz dela »Znameniti Hrvati XIX. veka«.

Najveći pesnik, ki ga je rodila Bosna v XIX. veku, je fra Grga Martić. On je najznamenitejši izmed vseh Bošnjakov in Hercegovcev, ki so se precej s početka oklenili Gaja, ter je ostal skozi celo svoje življenje veren iste ideji. Neumrlji pesnik »Osvetnika« se je rodil 22. jan. l. 1822. v Posušju, v vasi Rastovači, kotara ljubuškega, v gornji Hercegovini. Na krstu so mu dali ime Matija, ki ga je kasneje v samostanu zamenil z Gregorjem (Grgo). Oče njegov Gregor in mati mu Helena Kukulj iz vasi Mehmedovića blizu Imotskega, sta bila kmečkoga stanu. V 8. letu ga je zaobljubil oče frančiškanom, in po očetovej smrti ga je odpeljal brat Rade l. 1834 v frančiškanski samostan Kreševo v Bosni, kjer je dovršil pet gimnazijskih razredov ter potem stopil v frančiškanski red. Šesti razred je zdelal v Požegi, filozofijo 1839 do 1840 v Zagrebu, kjer se je upoznal kakor Trnski z Gajem, Rakovcem, Babukićem in Sulkom.

Zagreb se je bil do takrat že razvil do središča duševnega življenja južnih Slovanov. Od Gaja začetni ilirski pokret se je bil že povzpел do vrhunca oduševljenja in delotvorne ljubezni do domovine. Pa kakor je že poprej Jukića, tako je zdaj vžgal žarek narodne zavednosti tudi pobratima njegovega Martića. Že v Zagrebu je začel Martić pesmi skladati, a ni majhna zasluga Gajeva, da je Jukića in Martića navdušil ter ju nagovoril, da pripravita pot prosveti tudi v Bosno in Hercegovino. Frančiškanski red je poslal fra Grgo na bogoslovne nauke v Stolni Belgrad na Ogerskem, kjer je začel Martić pesmariti. Prva njegova pesem je zagledala svetlo l. 1840. v »Danici« »Zahvalnica bosanskih fratara maršalu Lavalu Nugentu«, ki je ponudil svoj grad »Dubovac« kraj Karlovca njim za semenišče. Od takrat je pošiljal redno svoje pesmi »Danici«.

Leta 1844. je dovršil fra Grga Martić bogoslovne nauke ter se povrnil v Bosno, kjer ga je posvetil škof fra Rafo Barišić v Travniku za duhovnika. Novo mašo je pel 14. januarja 1845. v kreševske samostanske cerkvi. Kmalu potem je začel Martić zbirati z Jukićem in Šunjićem narodne pesmi ter jih je nabral do 200. En del teh pesem je izdal leta 1858. Filip Kuntić v Oseku pod naslovom »Narodne pjesme bosansko-hercegovske«, a Martić jim je napisal pod imenom Ljubomira krasen predgovor, v katerem je živo opisal slavno prošlost naroda v Bosni in Hercegovini, potem životopis in divno elegijo prigodom smrti J. F. Jukića. Drugi večji del teh pesmij se je izgubil pri Andreju Brliću v Brodu, ki jih je imel izdati, ali ga je bila preprečila smrt.

Fra Grga Martić postane leta 1847. kapelan v Žepču, a leta 1850. župnik v Sarajevu, kjer je preživel burno dobo vezirstva glasovitega Omer paše, sicer Hrvata Mihela Latasa iz Ogulina. Nobeden izmed bosenskih paš ni tako ukrotil samovoljo bosenskih mohamedancev kot Omer paša, ali razorožal tudi ostale Bošnjake ter se odločno uprl književnej prosveti, katero sta probudila katoliška duhovna, frančiškana Jukić in Martić. Omer paša je pregnal Jukića v Carigrad, odker je prinesel s seboj tudi klico sušića, a Martić se je rešil progona samo tako, ker je bil ravno takrat Omer paša izgubil vezirstvo. To je bilo meseca junija l. 1852. Po odhodu Omer paše se vžge Sarajevo, a Martiću ni pogorelo samo stanovanje nego tudi knjige in rokopisi. Fra Grga Martić je ostal tako župnik v Sarajevu do leta 1854., ko je bil premeščen na župo Ponijevo pri Žepču. Toda že sledečega leta je poklical škof Marijan Sunjić fra Grgo zopet v Sarajevo. Tedanji frančiškanski provincijal v Bosni Pašalić je nameraval opraviti neke misije na Bolgarskem ter si je izvolil zato Martića. Ta misija se med tem ni posrečila, a Martić, prebivši del Vlaške in Bolgarske, je napisal v »Kat. Listu« nekoliko člankov: »Katolici u Vlaškoj, Bugarskoj i Hercegovini«. Čez nekaj časa potem pošlje Martića za profesorja mladeži v Kreševo, kjer je spodbujen od nemirov zložil leta 1858. in 1859. prvi del svojih »Osvetnikov« pod naslovom »Obrenov«, dogodek iz l. 1857. (Tiskan 1860 v Djakovu.) (Konec prib.)

Izpred sodišča.

Obsojeni liberalni župan. Pri današnji obravnavi pred dež. sodiščem ljubljanskim je bil obdit priziv podkrajkega župana Trkmana, ki je razžalil č. gosp. župnika Mezege s trditvijo, da »kupčuje z nekrvavo daritvijo«, in je dobil za to župan Trkman pri okrajnem sodišču v Vipavi 60 kron globe, ugodilo pa je prizivu župnikovega zastopnika dr. Brejca proti preizkazi kazni ter je bila Trkmanova kazen povišana na 100 kron globe oziroma 8 dni zapora in plačal bo vse sodnijske stroške.

Dvanajst ročnih vozičkov ukradel. Jakob Oblak, po domače Nacek, star 17 let in pristojen v Borovnici, je bil doslej nekaznovan, a je nakrat stopil v krog tatov, s celo vrsto delikti. Predsednik sodnemu dvoru ga je večeraj pohvalil, da je Nacek »priden fantiček«, ne sicer radi tatvin, ampak radi tega, ker vse svoje tatvine odkrito pripozna. Najprvo je Nacek dobil poželjenje po denarju in si je prilastil v Begunjah najdeni mošnjček, v katerem je bilo 12 kron, potem pa si je preskrbel boljšo obleko in ukradel nekemu Vlagu telovnik. Ker se je zima bližala, ukradl je nekod tudi suknjo, in da bi se še bolj postavil, ukradl je Jakobu Petelinu v Brezovici srebrno žepno uro in Janezu Gradu hlače, v katerih je večeraj sedel na obtožni klopi. Ker so se Nacku vse te tatvine posrečile, pričel je premišljevat, kako bi izvrševal tatvine v »velikem stilu«. Dosegel je res skoro rekord pri tatvini ročnih vozičkov, katere je potem dalje prodajal pod predtvezo, da je »mati bolna, ki je vozila metle na vozičku« in da v stiski voziček prodaja. Ukradl je dvanajst posestnikov okolu Borovnice in Vrhnike dvanajst ročnih vozičkov; ker so se mu pa pri toliki hoji in trudu strgali čevlji, ukradl je tudi še čevlje Andreju Kranjcu v Dobu. Ko ga je 28. decembra orožnik prijazno radi vlačugarstva ustavil na cesti in ga prosil, naj se mu predstavi, dejal je Nacek, da je France Košir. Za vso to »pridnost« je dobil večeraj Nacek izredno milost, da bo smel šest mesecev težke ječe, zastojni jesti na Žabjaku. Da se ne preobije, so sodniki skrbeli za njegovo zdravje s tem, da so mu dali vsakih 14 dni post. Sleči bo moral tudi ukradene hlače in »vestjo« in ju zamenjati z »belo arestantsko« obleko.

Raubšček. Večeraj sta sedela na zatožni klopi dež. sodišča Jurij Urbas, premožen posestnik na Rakeku, in njegov sin, opetovano že kaznovani Janez, obtožena lovškega ropa v revirju kneza Windischgratza. Corpus delicti Janezova puška je posebno vzbujala zanimanje sodnikov in dr. Tavčar, zagovornik obtožencev, je igral nekega lovškega strokovnjaka in razkazoval sodnikom puškine dele, češ »moram, če sami tega ne zastopijo«. Županstvo na Rakeku je dalo o obtoženih spričevalo, da »dobrega o njih ne ve, slabega pa se ne sme povedati«. Oba obtožena sta tajila. Jurij Urbas je bil oproščen, sinu njegovemu Janezu pa so dokazali tatvino ene srne in bo radi tega lovsko svojo kri hladil 4 tedne na Žabjaku.

„Stadttnnd“ iz Pijave Gorice. Anton Kramar, pristojen v Pijavo Gorico, a

stanujoč v Ljubljani, ima posebno na piki ljubljansko policijo, odkar je 6 mesecev sedel radi tatvine. 21. decembra je v družbi nekoga Petelina popival in razgrajal po Ljubljani, na Rimski cesti pa ju je prijel stražnik Martin Gerlovič. »Veš kaj«, svetoval je Kramar Petelinu, »suni stražnika in zbeži«. Petelin je poskušal nasvet svojega tovariša, pa tudi Kramar se je lotil stražnika in ga ozmerjal. »Zakaj ste to storili?«, vpraša predsednik. »Zato, ker sem bil neumen«, izjavil res ne posebno pameten obtoženec. Ko je Kramar prišel v rotovski zapor, opazoval je stražnika Fran Bukoviča in Antona Moleka na najrazličnejše načine in upil na nju: »Kaj bodeta vidva, ki sta kmeta, jaz sem pa Stodkind«. Votant g. svetnik Wenger je opozoril obtoženca, da je prav za prav tudi kmet, ker je pristojen v Pijavo Gorico. Obtoženec se je ugriznil v ustnice, da bi tudi g. svetniku kaj »neumnega« ne povedal. Antona Kramarja so obsodili na 7 mesecev težke ječe, poostrene vsakih 14 dni s postom.

Zakaj se tu je suntu skupaj. Anton Štrukelj in brata Živic na Igu se niso mogli videti. Nedavno so prišli v gostilni skupaj in v gostilni Jerneja Tonija je nekdo sunil Mat. Živica proti Štruklju, češ, da se malo sprijaznita skupaj. Anton Štrukelj je obtožen, da je pri tem prijateljskem objemu, Mat. Živica nevarno poškodoval. Sodba o tem izražena prijaznih in neprijaznih misli se včeraj ni izvršila, ker je potreba ogleda in ker so pričle tako nasprotno govorile, da je treba zaslišati še novih prič.

Ljubljancin pred tržaškim sodiščem. Pred tržaškim deželnim sodiščem je stal predvčerajšnjim 50letni Anton Škerl iz Ljubljane, obtožen radi zločina tatvine. Sodišče mu je prisodilo 3 mesece težke ječe z enim postom na mesec in obsojenec pride enkrat na mesec v posebno celico.

Književnost in umetnost.

»Slovenski Učitelj«

prinaša v letošnji 2. številki to-le vrlo zanimivo vsebino: Nekaj misli o ženski vzgoji. — Kakšno bode delovanje udov »Slovenske zveze«? Govorila na shodu »Slov. zveze« gđc. Antonija Štupca. — Kako voditi čitanje? Predaval na obč. zboru »Slovenske zveze« prof. Anton Dokler. — Slovstvo. — Šolske vesti. — Drobline. — »Slovenski Učitelj«, glasilo krščansko-mislečih učiteljev in vzgojiteljev, izhaja v Ljubljani po dvakrat na mesec in stane za leto 5 K. Izborni urejevalni in v sedanjih razmerah prepotrebni učiteljski list zasluži vsestranske podpore.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 16. januarja.

Osebnosti. Gospod vodja Fran Povše, državni in deželni poslanec, je imenovan za člana c. kr. stalne komisije za tržne vrednosti prometne statistike za to funkcijsko dobo. — Višji evidenčni geometer I. razreda gospod J. Ružička je imenovan za evidenčnega inspektorja VIII. razreda. — V novomeški kapiteljski cerkvi se je poročil gospod Jakob Zavodnik z gđc. Fr. Klemenčičevo.

V tolažbo »Elinosti«. »Elinost« je milo zdihnila — ostro zarenčati proti »Narodu« se seveda ne upa —, ko je zvedela, da je bil slovensko-nemški »Versöhnungsball« v »kazini«. »Narod« tega ne more utajiti, in pravi, »da nima ta stvar s politiko nič opraviti«. Ali je zdaj »Elinost« potolažena? Da ji bo še bolj odleglo, ji povemo, da so bili na tem slovensko-nemškem spravnem balu navzoči dr. Tavčar, dr. Ferjančič in dr. Majaron. Zdjaj, ko »Elinost« ve, da so bili ti gospodje zraven, pred katerimi ima tolik respekt, se bo javeljne drznila še enkrat zdihnuti.

K poroki nadvojvodinje Elizabete. Cesar je dal nadvojvodinji Elizabeti dragocen ženitovanjski dar. Tudi dobi nadvojvodinja iz zapuščine pokojne cesarice krasen lišp, njena mati grofica Lonyay ji pa da slavni poročni pajčolan, katerega je dobila pri poroki s prestolonaslednikom Rudolfom v dar od mesta Bruselj. Vsi darovi bodo razstavljeni od 19. do 20. t. m.

Princ Meklenburški se je pripeljal sinoči iz Litije v Ljubljano. Večerjal je pri Halnerju, kjer je bil prav zadovoljen. Prenočil je pri »Slonu«. Zjutraj se je odpeljal z brzovlakom v Benetke, rodbina pa se je vrnila na Dunaj. Princ je bil pri knezu Windischgrauzu v Wagensperku.

Umrl je v Gradcu realni prof. Valentinčič, doma s Sp. Stajerskega. Njegov brat je nadučitelj na nemški šoli v Laškem. — V Mariboru je umrl trgovec z železnico

g. Fr. Halbärth v 85. letu svoje dobe. — V Karlovcu je 14. t. m. umrla 78 let stara Rožica Kvaternik, soproga znane hrvatskega narodnega zastopnika in mučenika Evgena Kvaternika. Preživela je 30 let svojega soproga, katerega je spremljala kot begunca v Rusijo, Italijo in Francijo.

Sinočnje predavanje g. dr. Kreka bilo je zopet jako dobro obiskano. Predavatelj predaval je o davkih. Davek deli se v realni in personalni, direktni in indirektni davek. Država rabi davke v to, da pokrije državne stroške. Davki bi morali po večno resničnih krščanskih načelih biti razdeljeni med prebivalstvo; plačevati bi morali več davka oni, ki imajo večje premoženje, ne pa reveži, ker država one ljudi z velikim premoženjem bolj varuje, ker imajo več, nego reveže, ki nimajo ničesar. Od 17. stoletja nadalje drže se vsi finančni ministri načela: naloži davek tam, kjer si upaš kaj dobiti, katero načelo je krivično. Krivični so davki na zemljišča, ker zemljišča danes tako malo prinašajo, da more kmet komaj shajati. Tudi indirektni davki na živila, niso pravični, ker z njimi obremenjeni so tudi revni sloji. Liberalizem upravičuje davke, ki zadenejo nižje sloje, s tem, da delavci, če morajo živila dražje plačevati, si potem pribore od svojih delodajalcev večje plače. To pa ni res, boljše plače pribore si le organizirani delavci in organizirajo se le boljše plačani delavci. Šaljivo in zanimivo je predavatelj povedal, na kaj bi bilo še vse potrebno naložiti davke, takozvane luksuz-davke: na igre, lov, šport, izlete, na slabo časopisje itd. Povedal je tudi, koliko so znašali davki in dolgovi pri nas in v raznih evropskih državah in koliko obresti je treba davkoplačevalcem za državne dolgove na leto plačati. Ta denar se steka v malho onih, ki državi posojujejo, in ker je glavni upnik države Rothschildova skupina, vidimo, da nas ima žid v mavhi. Po mnenju dr. Kreka bil bi edin pravičen davek dohodniski stopnjevanje davek. Do upeljave tega po krščanskih načelih pravice opravičenega davka pa ne bode preje prišlo, dokler se ljudstvo in državniki ne vrnejo nazaj h praktičnemu krščanstvu! Želeti je, naj bi dr. Krek svoje v predavanju razvite misli objavil v kakem listu. Prihodnjo sredo dne 23. t. m. predava prof. g. dr. Debevec. Želeti je obilne udeležbe pri predavanju g. prof., ki nam je iz prejšnjih njegovih predavanj še v najboljšem spominu.

Iz Idrije se nam poroča. Kapucinski brat, ki je pobiral zeljate glave po idrijski okolici, je bil obsojen v Idriji na 24 ur zapore. Neka tukajšnja liberalna glava pa po javnih lokalih nabira ob zabavnih večerih naročnike in naročnino za liberalno »Jednako-pravnost«. Bog zna, ali je to dovoljeno? Izdajatelj »Jednakopravnosti«, povejte nam!

Zabavni večer Meščanske godbe je včeraj privabil v areno Narodnega doma toliko občinstva, da je bila prostorna arena za to zabavo dosti premajhna. Izvršujoči člani Meščanske godbe so se res potrudili, da podajo zanimiv spored, in so ga tudi vrlo izvršili. Doprineso so se proizvajale koncertne točke, a tudi šaljive točke so dosegle popoln uspeh, posebno komičen soloprizor »Ravnatelj konservatorija«, katerega je predstavljajal z najrazličnejšimi instrumenti gosp. Gorjanc, in »avtomatične komične figure«. Komična operna scena »Ljubosumni Matija« je bila res pripravna za predpust in se je občinstvo odkritosrčno smejalo velikanski njeni najivnosti. Ob taki zabavi se je moralo odkritosrčno odpustiti greh vsem tistim, ki so zagrešili to opero. Po dovršenem koncertnem in »opernem« delu razvila se je živahna konfeti-vojna in se je pričel ples. — Prav bi bilo, ako bi Meščanska godba svojim članom in prijateljem večkrat priredila tako zabavne večere.

Novo nemško politično društvo v Radgoni so ustanovili nemški nacio-nalci. Ustanovnemu shodu je predsedoval župan Kodolitsch. Poslanec Walz je govoril o delovanju nemške ljudske stranke. Deželni poslanec Reiter je zavračal napade Rokitanskega na deželnozborski klub nemške ljudske stranke in je dejal, da je Rokitanski še julija meseca prosil, naj se ga sprejme v ta klub. Reiter je povdarjal potrebo političnega društva za rad-

gonski okraj z ozirom na bližajoče se deželnozborske volitve. Na predlog dr. Kamnikarjev se je poslancem nemške ljudske stranke izreklo zaupanje. Novemu političnemu društvu je takoj pristopilo 58 članov.

Praktičen agent. Pod tem zaglav-jem je »Slovenski Narod« v sobotni številki prinesel sledečo vest: »Nedavno temu je gorelo v slovečem konsumu v Srednji vasi v Bohinju, kjer razsaja znana »denarna moralna kuga« — misli menda g. kapelana — in je ogenj povzročil precejšnjo škodo. Konsum je bil zavarovan pri Vencajzovi zavarovalnici, katera bi tudi morala odšteti nekaj goldinarčkov, da jej ni prebrisana »kuga« priskočila na pomoč. Kar nakrat se je začelo šepetati: Škofu se mora pomagati, škof bi imeli preveliko izgubo, če bi nam morali vso škodo poravnati. — kajti, da je škof pravi lastnik zavarovalnice, so ti priprosti ljudje trdno prepričani. Ko je bilo potem oznanjeno, da se bo prodajalo, kar je ostalo po požaru, so ljudje trumoma pritisnili in ostanke dobro plačevali, saj je šlo za to, da se škofu pomaga. Ljudje so kakor blazni preplačevali vsako reč.« — Tako »Slov. Narod«. Podpisano načelstvo izjavlja, da kmetijsko društvo v Srednji vasi ni bilo nikdar zavarovano pri »Vzajemni zavarovalnici« v Ljubljani, temveč pri dunajski zavarovalni družbi. Jasno je torej, da je vse »Narodovo« izvajanje popolno izmišljeno, da je to zlobno in lažljivo hujskanje proti »Vzajemni zavarovalnici«. Dosedaj še noben Bohinjec ni trdil, da je škof lastnik »Vzajemne zavarovalnice«, ker imajo Bohinjeci več pameti, kakor sodijo v urednistvu »Slov. Nar.« Vedo pa tudi dobro vsi, da je »Vzajemna zavarovalnica« domača, ki hoče naš denar doma ohraniti in ne z njim pitati tuje kapitaliste, zato se je bodo tudi oprijeli. — Res smo imeli požar 10. grudnia 1901, ki nam je povzročil precej škode. Zastopnik dunajske zavarovalne družbe je škodo prav lojalno cenil, česar ne delajo agentje nekaterih zavarovalnic. Za vso povzročeno škodo dobi društvo 1300 kron zavarovalnine, s čimur je naša škoda pravnana. Res je pa, da smo napravili dražbo in ožgane reči udom dobro prodali, ki so pa vedeli, da bo vsa korist ostala društvu, toliko blatenemu od liberalnih časopisov, ki pa vendar v največjo korist udov blagoslojno in vspešno deluje, da bodo torej udje sami imeli od tega dobiček. Sicer pa naj enkrat bravci »Slov. Naroda« poskusijo ljudi navdušiti, da jim bodo kakor blazni preplačevali. Mi te umetnosti še ne razumemo. »Narod« sklepa: »Skupiček je prav znaten in je vsled tega Vencajzova zavarovalnica precej prihranila. Ali je dobil njen praktični agent — menda zopet g. kaplan — ki je to akcijo tako spretno uprizoril, kako posebno nagrado, nam ni znano.« — Kdor se s takim orožjem vojskuje, ni vreden, da se prišteva inteligenci, ker tak boj ni pošten. — Za kmetijsko društvo v Srednji vasi: Andrej Mikelj in Janez Gašperin.

Liberalci in pismo avstr. škofov. Spodnještajarski nemškutarji so priložili zadnji številki »Stajerca« pastirsko pismo avstrijskih škofov, da bi kmetje mislili, kako »pobožen« je »Stajarec« in da bi mu kmetje verjeli.

Dramatično društvo v Trstu. Včeraj ob 1/8. uri zvečer je bil pogovor o tem društvu v telovadnici »Tržaškega Sokola«. Vpisovanje novih izvrševalnih članov se vrši jako pridno.

Razveljavljene občinske volitve. V Konjicah so obč. volitve v vseh treh razveljavljene.

Razširjenje celovškega magistrata. V stavbinskem odseku celovškega obč. sveta je predlagal obč. svetnik Giovanioli, naj se na dosedanje drugo nadstropje celovškega magistrata sezida še tretje nadstropje.

Ruskij kružok v Trstu. Pravila »Ruskega kružka« v Trstu je vlada potr-dila.

Poravnani razpor V klubu laških deželnih poslancev goriških je nastal razpor radi vprašanja o novi blaznici. Kakor se sedaj javlja iz Gorice, je razpor poravnani.

Efektno tombolo s 400 kartami je dovolilo ministerstvo gasilnima društvoma v Belpeči in Mošnjah.

Tovarno za umetno izdelovanje ledu namerava zgraditi zagrebška mestna občina.

Ljubljanske novice. Povožil je danes zjutraj neki barjan pred Mahrom na cesarja Jožefa trgu hčer ravnatelja kranjske hranilnice gospoda Zupanca. Kolo je šlo čez hrbet in zlomilo neki tudi eno roko. Nevarno ranjeno so prenesli v Mahrovo hišo. Voznik je skušal uteči, a se mu ni posrečilo. — Ogenj v dimniku so imeli včeraj popoldne na Gruberjevi cesti št. 3. Pogasili so ga pa domači s pomočjo dimnikarskega mojstra V. Doplerja. — Shod železniških uradnikov bo 19. t. m. ob 3. uri popoldne pri Lorberju v Kolodvorskih ulicah.

Tatvina v tinjski prošnji. Poroča se nam še: Dne 9. decembra l. l. po noči se je vtihotapil tat v prošnjo Tinje na Korškem. M.l. gospod prošt Lovro Serajnik je takrat tatu zapazil in pregnal. Tekom časa se je gospodu proštu ukradlo 2400 K. Pričela se je sodnijska preiskava in kmalu se je sumilo, da je tatvino izvršil 20letni Miha Stotz, bivši učiteljski pripravnik v Celovcu, sin nadučitelja Stotza v Tinjah. Po izvršeni tatvini se je odpeljal v Gradec in tam živel prav razkošno in potratno. Policija ga je zasledovala in našla pri njem več ponarejenih ključev in vitrihov. Tat Stotz je najprej tajil, potem pa priznal, da je res kradel v prošnji. Sedemkrat se je peljal iz Gradca v Tinje, tam po noči s ponarejenim ključem odpiral proštovo stanovanje in ukradel 2400 kron, kateri znesek je zadnji čas zapravil. Stotza so izročili deželnemu sodišču.

Vojaške topničarske vaje pri Krškem se začne jutri. Včeraj je že prišla tja baterija iz Grada.

Z nožem zaboden. Prepirl je nastal včeraj v Tacnu pod Smarno goro, ko so vozili les. Neki hlapec je sunil z nožem Janeza Kepiča v prsi. A klina se je zlomila in običala v rebrih. Kepič je sam šel v deželno bolnico.

Zmrznil je hlapec Jožef Blaž. V Šenčurju pri Kranju se je v nedeljo zvečer napil, je v črni noči zgrešil pot in opešal. Mrtvega so našli na polju.

Domača umetnost. Knjigovoznica g. Fr. Breskvar je v Cassermannovem izložnem oknu (Šelenburgove ulice) razstavila dvoje passepourtov. Stvar je nova in bode gotovo marsikomu ugajala. Načrti so izvirni in izdelani v knjigovoznici.

Ilustrovani cenik, na katerega zadnji strani je priobčen koledar za l. 1902, izdal je tukajšnji urar in juvelir Fr. Čuden. Naj nikdo ne zamudi zahtevati ta cenik, katerega franko in zastonj razpošilja omenjeni trgovec vsakomur, kedor se zanima za v urarsko in juvelirsko stroko spadajoče predmete.

Mejnarodna panorama. Tekoči teden so razstavljene, kakor smo že omenili, zanimive slike, predstavljajoče prizore iz Bosne. Predočuje se v raznih slikah glavno mesto Sarajevo z okolico, dalje mesta Travnik, Metković, Mostar, Banjaluka in drugi znameniteji kraji. Budimpešta se pokaže mimo grede v štirih ali petih slikah, mej temi posebno krasna stolnica. — Prihodnji teden pride na vrsto zopet Moskva in sicer v dneh kronanja sedanjega carja Nikolaja z vsemi krasotami, a tudi s žalnimi

dija »Charlotte«. Na krovu je princ Adalbert pruski, in sicer ne oficijelno, ampak službeno. Ladija ostane v tržaški luki do 30. t. m. Princ si ogleda razne tržaške znamenitosti, obišče tudi »Miramar« in se udeleži plesa tržaških Nemcev v »Schiller-verein«.

Na sina streljal. V Riemannih je posestnik Jožef Drganec streljal za svojim sinom, ki mu je ušel v gostilno. Sin se je zgrudil težko ranjen na obeh nogah.

C. kr. poštnohranilnični urad na Dunaji razpošilja izvestja o svojem prometu denarstvenem vsaki mesec v okrožnicah z imenom »Verordnungsblatt des k. k. Postsparcassen-Amtes in Wien.« Razven tega objavlja urad še tudi »Letopis« za posamezna leta. Odkar imenovani zavod posluje, ves čas je naš list objavljala črtice, povzete po odredbeniku in po letopisu. Onidan smo dobili okrožnico z računom za minoli mesec december. O tem poročamo v posebnej notici.

Odredbeniki c. kr. poštnohranilničnega urada vsaki mesec izdajani imajo redno po dva dela, uradni pa neuradni del. Prva številka letošnja objavlja v uradnem delu odredbo ministerstva trgovskega, glasom katere preneha dosedanja odškodnina poštnim uradnikom v službi za pošto hranilnico. Dosedaj je namreč poštni uradnik za vsako izdano knjigo-vložnico dobil nagrade po 10 h, a za vsakokratno vlogo po 3 h. Ta način odškodovanja je prenehal dne 31. decembra 1901. Znaprej bodo poštni uradniki za poštnohranilnično službo dobivali tudi odškodnino, ali v kakšnji obliki, to bo trgovsko ministerstvo še le določilo. Nadalje se v uradnem delu odredbenika nahaja poročilo o prometu tekom meseca decembra 1901. Neuradni del pa razkazuje podatke o poštni hranilnici na Ogerskem, Francoskem, Švedskem. Za naš list smo pripravili drobne črtice iz odredbenika.

Usedanje gore nad Laškim. Pri železniški postaji v Laškem se vzdiguje 445 metrov visoka gora, ki se je vsled deževja pričela usedati. Nevarnost je bila velika. Da se prepreči nesreča, pričeli so graditi obrambni zid; 80 delavcev je delalo po dnevu, 50 delavcev po noči in danes je obrambni zid do polovice gotov in nevarnost večinoma odstranjena.

Štirje dečki padli z zvonika. Minulo nedeljo je bil v vasi Mikula blizu Sopronja pogreb nekega bogatega posestnika. Zvonili so z vsemi zvonovi. Cerkovniku so pomagali učenci. Ko je cerkovnik odšel iz stolpa, pričeli so dečki lov na golobe v zvoniku. Pri tem so se drznili preveč na obzidje zvonikovega okna in padli na tla. Dva sta obležala na mestu mrtva, dva pa se borita s smrtjo.

Posebne vrste samomor. Ravnatelj hranilnice v Biali Schwarz je sklenil končati si življenje. Polil si je v pisarni obleko s špiritom in se — zažgal. Uradnikom se je posrečilo težko ranjenemu ravnatelju rešiti življenje. Pri gašenju sta se pa dva uradnika nevarno opekla.

Preganjanje trtne uši z elektriko. Na otoku Elba je poskusil viničar Jean Fuchs v Portoferajo z elektriko pregnati trtno uš in vsi dosedanj poskusi so se obnesli prav povoljno in je upati skoro gotovo, da bodo tudi drugod uporabljali to najnovejšo sredstvo zoper uničevalko vinogradov.

Najpoetičnejši vladar na svetu je japonski cesar. Vsak večer zloži okoli 30 pesmic. Baron Takasaki je nalašč za to nastavljen, da te pesmi pregleduje. Takasaki pravi, da je japonski cesar od leta 1892 do marca 1. 1901 zložil 37.000 pesmic. Japonska cesarica tudi pesničuje, a zloži samo dve pesmi na teden.

Za 40.000 mark zavarovana roka. Amerikanski impresario Charles Frohman je zavaroval slavnemu češkemu virtuozu Janu Kubeliku, ki sedaj gode po Ameriki, desno roko za 40.000 mark.

Največje steklo na svetu. V Kotoj v Ameriki je ondotna tovarna izdelovala največjo šipo na svetu. Meri namreč 150 $\frac{1}{2}$, z 221 $\frac{1}{2}$ palci ter tehtala 1450 funtov. Predno je bila sčističena, je tehtala 2600 funtov in treba je bilo dvajset moči, da so jo nesli. Kar je še največ vredno, je steklo popolnoma brez vsakega madeža.

Napad na policijo. Na hebridskih otokih na otoku Lewis je v vasi Nes prebivalstvo napadlo policijo, ki je prišla izvršiti na otok neko povelje oblasti. Policija je

bežala v cerkev, a končno se je morala po šesturnem obleganju udati.

Povodenj v Maroku. Zadnje dni je bila v Maroku velika povodenj vsled obilega dežja. V mestu Safi je utonilo nad 100 ljudi. Posamezni deli mesta so popolnoma razrušeni.

»Agence Slave« v Parizu. V Parizu se je osnoval urad »Agence Slave«, katerega glavna naloga je dopisovati v slovanske časopise, izdajati potopise o slovanskih zemljah, prevajanja in pojasnjevanje trgovskih razmer.

Z groznim umorom v Kanitzu se oblasti še vedno pečajo in zasledujejo bestialnega morilca, ki je pred dvema letoma umoril gimnazijca Wintra. Sedaj so prijeli neko osebo, ki je v preiskavi nekaj napačno izpovedela. Policija sumi, da je do napačne izpovedi imela poseben vzrok.

Kruppovi dohodki. Veliki tovarnar topov Krupp v Essenu ima letnega dohodka 25 milijonov kron.

Zviti mufti. Ko je bila v Kajiri kolera, je prišlo več Arabcev k svojemu muftiju, vprašat ga, zakaj da je umrlo za kolero več mohamedancev, kakor pa drugih ljudi. Prorok bi moral vendar varovati svoje zveste. Mufti je odgovoril, da ne more takoj rešiti tega vprašanja, ampak se mora prej posvetovati s prerokom Mohamedom. Ko pridejo Arabci drugič, jim reče: »V raju se je podrl zid, in Bog je poklical svoje najzvestejše vernike, da mu zid zopet postavijo«. Nekateri Arabci so bili užaljeni, da niso kot najzvestejši bili poklicani k temu »rajskemu delu«. Zdravniki, ki so bili takrat v Kajiri, da proučujejo bolezen, so izvedeli za nov vzrok kolere.

Strokovni list za policiste je pričel izdajati v Toplicah na Češkem policijski komisar Štefan Schade. Listu je naslov »Die Sicherheitswache«.

Ponarejalci denarja v zaporu. V zaporu v Odenburgu je zaprt radi ponarejanja denarja opetovano že kaznovani Marka Nemet. Takoj, ko je prišel v zapor, je stopil v zvezo z nekaterimi pazniki in vsled nečuvnih razmer, ki vladajo v dotičnem zaporu, se jim je posrečilo dolgo časa neopazovano izdelavati denar po 20 v. Ponarejalci so denar jako spretno. Še-le zadnji čas so jim prišli na vled.

Največji kavovivci so po francoski statistiki severni Amerikanci. Na drugi stopinji kavovivcev so Nemci, za njimi pa pridejo Francozje.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 16. januarja. Poroča se, da se snide državni zbor 28. t. m. in bo zboroval do Velike noči. Drugi viri javljajo, da se snide državni zbor še-le 3. februarja.

Dunaj, 16. januv. Posebna komisija gosposke zbornice je brez premembe sprejela v poslanski zbornici odobreni načrt o kmetijskih zadrukah.

Dunaj, 16. jan. (C. B.) Sinoči je razsajal tu grozen vihar. Pripetilo se je mnogo nesreč. Več pasantov je vihar podrl na tla, mnogo izmed njih pa je ranila s streh padajoča opeka.

Trst, 16. januarja. Občinski svet namerava na čast princeu Adalbertu prirediti galapredstavo v gledališču Verdi.

Reka, 16. jan. Skoro najverjetnejše je, da bo pri prihodnji volitvi župana izvoljen dr. Fr. Via, ki bo vladi bolj poslušen nego ji je bil Mayländer.

Praga, 16. jan. Profesorju Seidlu je dovoljen dopust do Velike noči. Radi dvobojne afere so pričeli proti njemu disciplinarno preiskavo.

Most, 16. jan. (C. B.) Cesar je daroval rodbinam ponesrečenih 10.000 K. Z iskanjem trupel ponesrečenih še sedaj niso mogli pričeti, ker ovira prevelika voda. Delo se je ustavilo v vseh premogovnikih.

Most, 16. jan. Dosedaj pogrešajo 44 rudarjev. Od teh jih je 31 oženjenih, 22 samskih in en vdovec. Skupno zapuščajo 84 otrok pod 14. letom. Namestnik grof Coudenhove je daroval 800 kron.

Lvov, 16. jan. Po Gališkem se ne bo več kupovalo gorenje - slezijskega premoga.

Brunšvik, 16. januarja. Za dne 30. aprila je določen mednarodni mirovni kongres. Protektorat bo imel princ-regent.

Pariz, 16. jan. Vlada hoče postopati proti nekaterim članom jezuitskega reda, češ, da so prekršili društveni zakon. Tudi proti članom jezuitskega reda v Lyonu, Bordeauxu in Marseille je uvedena preiskava.

London, 16. jan. Danes se je sešel angleški parlament.

Umrli so:
14. januarja. Fran Habjan, kovač sin, 3 mesece Opekarska cesta 33, življenjska slabost.

Dunajska borza	
dne 16. januarja.	
Skupni državni dolg v notah	100-25
Skupni državni dolg v srebru	100-15
Avstrijska zlata renta 4%	120-50
Avstrijska kronska renta 4%	96-65
Ogerska zlata renta 4%	119-70
Ogerska kronska renta 4%	95-30
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld. .	1602-—
Kreditne delnice, 160 gld.	614-—
London vista	239-15
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-15
20 mark	23-44
20 frankov (napoleonor)	19-03
Italijanski bankovci	93-65
C. kr. cekini	11-30

Zitne cene	
dne 16. januarja 1902.	
(Termin.)	
Na dunajski borzi:	
Za 50 kilogramov.	
Pšenica za pomlad	K 9-44 do 9-44
Rž za pomlad	7-82 " 7-82
Koruzna za maj-junij	5-76 " 5-77
Oves za pomlad	7-78 " 7-79
Na budimpeštanski borzi:	
Pšenica za april	K 9-25 do 9-26
oktober	8-41 " 8-42
Rž za april	7-61 " 7-62
Oves za april	7-49 " 7-50
Koruzna za maj	5-45 " 5-46
(Efektiv.)	
Dunajski trg.	
Pšenica banaška	K 9-05 do 9-85
južne žel.	9-30 " 9-75
Rž	7-75 " 8-90
Ječmen	7-20 " 8-60
ob Tisi	6-75 " 7-75
Koruzna ogerska, stara	5-60 " 5-70
nova	5-40 " 5-50
Činkvart	6-60 " 7-00
stara	6-15 " 6-50
nova	7-70 " 7-85
Oves srednji	7-75 " 10-75

Meteorologično poročilo.						
Višina nad morjem 306 2 m. srednji zračni tlak 735-0 mm						
Tag	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrarji	Nebo	Padačina za 24 urah v mm.
15	9. zveč.	750 6	-4-5	sl. svzh.	jasno	
16	7. zjut.	744 3	-5-8	sl. sever	oblač.	0 0
16	2. popol.	737 0	2-9	p. m. jzah.	del. oblač.	
Srednja večerajšnja temperatura -2-0 normala: -2-5						

Bronza, tekoča, v poljubni boji, je najboljše in najpripravnije sredstvo za polazeženje in bronžiranje vsakovrstnih predmetov ter daje najboljši lesk trajnost. Tudi bronzni prašek se dobiva v prodajalnicah oljnatih barv trdke **BRATA EBERL v Ljubljani,** Frančiškanske ulice.

Vnanja naročila po povzetju. 228 2 13-6

Prodá se prostovoljno

hiša z vrtom

v lepem predmestju Ljubljane zaradi odhoda. 49 3-2

Več poizvó se v upravnistvu »Slovenca«.

Št. 46 059.

Ustanova za invalide.

Pri mestnem magistratu Ljubljanskem izpraznjena so

štiri mesta ustanove za kranjske invalide

vsako po 63 kron na leto.

Pravico do teh ustanov imajo bivši vojaki, ki so vsled vojaške službe za delo nesposobni postali in so ubogi in pa legega vedenja.

Prošnje za podelitev teh ustanovnih mest vlagati je s potrebnimi dokazili o stanju, starosti, uboštvu, vedenju in vojaškem službovanju do 10. februarja pri podpisnem mestnem magistratu ali pa pri pristojnem c. kr. okrajnem glavarstvu.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.
dne 2. januarja 1902.

Št. 46 059.

Ustanova za invalide.

Pri mestnem magistratu Ljubljanskem izpraznjena so

štiri mesta ustanove za kranjske invalide

vsako po 63 kron na leto.

Pravico do teh ustanov imajo bivši vojaki, ki so vsled vojaške službe za delo nesposobni postali in so ubogi in pa legega vedenja.

Prošnje za podelitev teh ustanovnih mest vlagati je s potrebnimi dokazili o stanju, starosti, uboštvu, vedenju in vojaškem službovanju do 10. februarja pri podpisnem mestnem magistratu ali pa pri pristojnem c. kr. okrajnem glavarstvu.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.
dne 2. januarja 1902.

Častiti gg. ženini in neveste!

Največja izbira lepih

zaročnih in poročnih prstanov, ur, verižic, uhanov in brošk najnovejše vrste.

Namizna oprava (Besteck), **svečniki** itd.

Veliki novi ceniki s koledarjem zastoj in poštne prosti.

Uljudno vabim in se priporočam 50 9-2

Fran Čuden, urar, trgovina z zlatnino, srebrnino, šivalnimi stroji in bloklji v Ljubljani.

Blag. gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar, „pri angelu“

v Ljubljani, Ouhajska cesta

dvorni založnik Nj. svetosti papeža Leona XIII.

Podpisane si usojá naznaniti Vašemu blagorodju, da se je doposlana **tinktura za želodec** rabila z dobrim vspehom pri želodnem ter črevesnem kataru, kakor tudi v boleznih na jetrih in obistih.

Gradeč, dne 2. februarja 1897.

Bolnišnica usmiljenih bratov.

Provincijal:

F. Emanuel Leitner, višji zdravnik.

Ze mnogo časa svetujem vsem, kateri trpijo na bolečinah v želodcu in nerednostih v črevesih, da uporabljajo Vaso izvrstno **želodčno tinkturo**, kojo sem jaz sam uporabljal s prav izvrstnim vspehom. Z odličnim spoštovanjem

II. 3 25 2 **Don Peter Franceschini,** župnik.

Momjan (Istra), dne 6. oktobra 1900.

Mednarodna panorama

umetni zavod I. vrste,

v pritličju meščanske hiše.

Vhod s Pogačarjevega trga.

Ljubljanska umetna razstava I. vrste.

Fotoplastika potovanja po celem svetu v popolni istini.

Le do sobote 18. januarja razstavljeno:

Prvo potovanje skozi slikovito Bosno.

Na Dunaju so umetniško razstavo opetovano obiskali člani vladarske hiše. Več tisoč časnih poročil, spričeval in priznanj je dokaz o lepoti in izvrstnosti razstavljenih slik.

Odprto vse dni, tudi ob nedeljah in praznikih, od 9. zjutraj do 9. zvečer. 61 1-1

Vstopnice za odrasle 40 h. za otroke, dijake in voake od navednika nižje 20 h.

Svojo veliko založo naravnega vina na debelo

priporoča 1194 3-3

Jernej Stele,

v Spodnji Šiški št. 172.

blagajnik mağacinér

ali kot

išče službe bivši trgovec vseskozi poštenega predživljenja, ki založi tudi potrebno varščino.

Cenjene ponudbe d